

Stakeholdersforum Vlaamse Baaien

Verslag van de installatievergadering van 31 maart 2017

Provinciaal Hof - start 10u10 / einde 11u50

Aanwezig

Meersschant Youri, Departement MOW
De Zutter Renaat, Antea
Adriansens Marc, APZI
Allaert Jan, Haven Oostende
Allewijn Bregina, provincie Zeeland
Balcaen Nathalie, kabinet Vlaams minister Weyts
Bauwens Franky, Marien ecologisch centrum Oostende
Billiet Liesbet, Westtoer
Brouckaert Emiel, Rederscentrale
Clyncke Brecht, Unizo West-Vlaanderen
Coens Joachim, Haven van Zeebrugge
Damman Eline, Departement MOW
De Baere Max, Jachthaven Nieuwpoort XSKLuM
De Wilde Katty, West-Vlaamse Milieufederatie vzw
Depoorter Pascal, Secretariaat Kustwacht
Desloovere Steven, jachthaven VVW
Fransen Sven, Vlaamse Yachting Federatie
Hansen Krien, Natuurpunt Vlaanderen
Maelfait Hannelore, Provincie West-Vlaanderen Gebiedswerking kust
Motmans Sarina, Blue Energie POM
Opstaele Janna, Burgemeester Middelkerke
Pauli Laurenz-Frederik, De Blauwe Cluster
Sterckx Tomas, De Blauwe Cluster
Timmersmans Steve, Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust
Thoelen Frederik, Vogelbescherming Vlaanderen
Van Coillie Jan, Stadsontwikkeling Knokke-Heist
Van den Eede Eric, Flanders' Maritime Cluster
Vanden Eede Sarah, WWF Oceans & Fisheries
Vandenborre Steven, Federale Overheidsdienst Marien Milieu
Vanhessche Ulrike, Secretariaat Kustwacht
Vansevenant Bart, VOKA West-Vlaanderen
Verhelst Fons, stafmedewerker Havencel West-Vlaanderen
Vermeire Kristof, schepen Bredene
Wittevrongel Steven, Kabinetschef burgemeester Brugge
Momballieu Dennis, gemeentebestuur Knokke-Heist
Mertens Tina, VLIZ

Willaert Carine, De Haan
Maxime Depoorter, kabinetsmedewerker burgemeester Middelkerke
Decaluwé Carl, Gouverneur
Vandeputte Katrien, Kabinetschef

Verontschuldigd

Belpaeme Kathy, gebiedswerking kust provincie West-Vlaanderen
Brackx Nicolas, Vogelbescherming Vlaanderen
De Klerck Patrick, Burgemeester Blankenberge
Dhaene Christophe, Belgian Offshore Cluster
Gérard Paul, Haven van Oostende
Gheysen Stefaan, Westtoer
Grietens Erik, Bond Beter Leefmilieu
Landuyt Renaat, Burgemeester Brugge
Lemmens Wilfried, Koninklijke Belgische Redersvereniging
Lescrauwaet Alain, Vlaamse Yachting Federatie
Lootens Caroline, Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust
Mathys Pieter, POM West-Vlaanderen
Mons Bert, VOKA West-Vlaanderen
Overmeire Ann, Flanders Maritime Cluster
Roose Patrick, FOD Natuurlijk Milieu
Serruys Frederik, Unizo West-Vlaanderen
Van Dyck Sara, Bond Beter Leefmilieu
Van Rabenswaaij, Provincie Zeeland
Vande Lanotte Johan, Burgemeester Oostende
Vanden Broucke Geert, Burgemeester Nieuwpoort
Vandenbergh Steve, Burgemeester Bredene
Vanheste Ann, Burgemeester De Panne
Vermeersch Hans, Natuurpunt Vlaanderen
Vermeylen Annemie, Belgian Offshore Platform
Vlietinck Jasmine, Rederscentrale

Agenda

- Inleiding - gouverneur Carl Decaluwé, voorzitter Stakeholderforum Vlaamse Baaien
- Situering van de uitdagingen – Renaat De Zutter, Antea
- Procesaangepak van het programma Vlaamse Baaien - Youri Meersschaut, Departement MOW
- Huishoudelijk reglement - Katrien Vandeputte, kabinetschef gouverneur, secretaris Stakeholderforum
- Vraagstelling

Verloop van de vergadering

Inleiding: zie speech in bijlage
Situering van de uitdagingen: zie presentatie in bijlage
Procesaangepak programma Vlaamse Baaien: zie presentatie in bijlage
Huishoudelijk reglement: zie tekst in bijlage

Vraagstelling

1. *Waarom is een proefeiland noodzakelijk? Volstaat een simulatie door het Waterbouwkundig Laboratorium niet? Is dit niet goedkoper en efficiënter?*

De voorbije jaren werden er reeds verschillende oplossingen gesimuleerd met inzet van wiskundige modellen en schaalmodellen. Deze modellering gebeurde door het Waterbouwkundig laboratorium te Borgerhout, in samenwerking met het Nederlandse kenniscentrum Deltares. De focus lag hierbij vooral op het in kaart brengen van de impact op stromingen en bodemmorfolgie. De realiteit is echter veel complexer dan eender welke modelomgeving, en is moeilijk te vatten in een modellering waarbij meestal slechts een enkel effect kan onder de loep genomen worden. Enkel een pilootproject laat toe kennis op te doen inzake het eigenlijke gedrag van een eiland en de effecten die dergelijke ingreep zou genereren op een veelheid aan factoren. Het project Vlaamse Baaien werd in 2009 geïnitieerd door een consortium van baggeraars en studie bureaus. Dit initiatief heeft het publieke bewustzijn aangewakkerd dat er uitdagingen op ons afkomen ten gevolge van de ongunstige evolutie van de zeespiegelrijzing en daarmee gepaard gaand, het frequenter voorkomen van stormvloed. Intussen heeft de Vlaamse overheid reeds een uitgebreid onderzoekstraject doorlopen. Wat vandaag voorligt, is het resultaat van dit studiewerk, en is niet meer te vergelijken met de diversiteit aan eilandjes/ingrepen die voorgesteld werd binnen het initiële plan. Op basis van de studies inzake impact op morfologie en stromingspatronen werd een zoekzone afgebakend grenzend aan de kust, waarin het haalbaar is een zeewering op duurzame wijze in stand te houden. Als in het kader van het programma Vlaamse Baaien ingrepen dienen te gebeuren op zee, dan moeten deze binnen deze zone worden ingeplant.

2. *Wat zal het effect van het programma Vlaamse Baaien voor Zeeuws-Vlaanderen zijn? Wat zijn de concrete plannen?*

Het is de bedoeling om een proces van participatie op te zetten volgens de procedure die voorzien is in het decreet inzake Complexe Projecten, en zo samen met de belanghebbenden de probleemstelling en de impact ervan helder en in zijn volledigheid te definiëren zodat nadien alle redelijke oplossingsrichtingen geïntegreerd kunnen onderzocht worden. Het Stakeholdersforum Vlaamse Baaien zal ingeschakeld worden in dit participatieproces. De doelstelling van het programma Vlaamse Baaien is in grote lijnen het vinden van een oplossing voor grotere zeespiegelrijzingen, zonder daarbij de meerwaarde voor andere sectoren uit het oog te verliezen en verder reikend dan louter adaptatie via technologische ingrepen op zeestromingen en -morfologie.

3. *Kan een nieuwe naam voor het nieuw startmoment van Vlaamse Baaien een impuls geven aan een positieve perceptie van dit maatschappelijk noodzakelijk programma? Nu is er een duidelijke boodschap van burgerbetrokkenheid voor een noodzakelijke zeeweringsinvestering.*

De suggestie voor een nieuwe naam is waardevol. Het klopt dat de benaming 'Vlaamse Baaien' in de perceptie verbonden blijft aan het initiële voorstel uit 2009, maar het is een sprekende term, waarvoor in eerste instantie niet meteen een alternatief is gevonden. Deze vraag zal voorgelegd worden aan de Beleidscommissie Vlaamse Baaien, het overlegorgaan o.l.v. het kabinet Weyts waar federale en Vlaamse overheidsdiensten en kabinetten afspraken maken over het onderzoekstraject en de voortgang van het programma Vlaamse Baaien.

De zoekzone over de ganse Vlaamse kustlijn (zoekzone voor infrastructurele maatregelen op zee) is hetgeen voorgesteld wordt vanuit het programma Vlaamse Baaien. Deze zone zal ingediend worden bij de federale overheid in het kader van de herziening van het Marien Ruimtelijk Plan. Er wordt actie ondernomen om komaf te maken met afwijkend kaartmateriaal dat op verschillende fora circuleert.

4. *Hoe wordt de lopende studie ecosysteemvisie en –diensten geïntegreerd in het programma Vlaamse Baaien? Zijn er reeds resultaten van deze studie?*

De Vlaamse administratie begeleidt deze studie, die zich momenteel in de afrondingsfase bevindt. Er is een ruimere bekendmaking van de resultaten gepland.

De ecosysteemvisie is een beschrijving en inhoudelijke bespreking van het huidige kustecosysteem op basis van de bestaande, geïntegreerde wetenschappelijke kennis. De ecosysteemvisie fungeert, op een ruimer en abstract niveau, onder meer als basiscriterium voor de beoordeling van geplande maatregelen. Deze situeren zich niet enkel op zee maar ook aan land.

5. Waarom is er enkel een zoekzone op zee? Kan een proefproject enkel een proefeiland zijn?

De uitvoering van het Masterplan Kustveiligheid ging van start na het principiële akkoord van alle kustburgemeesters. Het plan omvat diverse infrastructurele ingrepen aan de stranden, duinen en zeedijk en ook de bouw van stormvloedkeringen.

Er is echter geen ervaring met een kustverdedigingslinie in zee. Daarom acht minister Weyts het opportuun om met een proefeiland ervaring op te doen.

Het is desondanks niet de bedoeling om vooruit te lopen op het nog te voeren alternatievenonderzoek, waarin verschillende 'oplossingsmogelijkheden' onder de loep zullen worden genomen. De probleemstelling, en de oplossingsalternatieven worden de komende periode geformuleerd. Deze oefening zal gebeuren met inbreng van de leden van dit forum.

De zoekzone die op zee werd afgebakend dient in eerste instantie om in te brengen in het lopende herzieningsproces van het Marien Ruimtelijk Plan (MRP). Dit proces, aangestuurd door de federale overheid, biedt de gelegenheid om een zoekzone voor pilootprojecten te laten meenemen in het volgende Marien Ruimtelijk Plan dat van kracht wordt vanaf 2020.

Deze zoekzone voor zeevering in het MRP heeft een 'vrijwarende' functie, om de ontwikkeling van activiteiten of ingrepen die de bestaande kustbescherming of zeevering van de toekomst negatief beïnvloeden te voorkomen. Vooraleer kan overgegaan worden tot de realisatie van concrete proefprojecten moeten sowieso eerst de reguliere vergunningsprocedures doorlopen worden.

6. De invalshoek van Vlaamse Baaien lijkt nu vooral kustverdediging, daar waar eerder ook de nautische toegankelijkheid en een verbinding voor de binnenvaart als doelstelling waren geformuleerd. Hoe verhouden deze aspecten zich tot het huidige verhaal?

De probleemstelling en het kader voor de te onderzoeken oplossingsrichtingen wordt de komende periode uitgewerkt. Alle aanwezige stakeholders krijgen de kans om suggesties, accenten en relevante informatie aan te leveren (cfr. presentatie procesverloop door dhr. Youri Meersschant met de vraag om suggesties aan te leveren tegen juli 2017). De nautische toegankelijkheid en het faciliteren van binnenvaart langs de kust kan op die manier meegenomen worden in het traject. Het uitgangspunt van het programma Vlaamse Baaien is in elk geval om een gedegen zeevering te koppelen aan andere functionaliteiten, maar de strijd tegen de zeespiegelstijging blijft wel het hoogste belang.

7. Er is het lopende herzieningsproject MRP en Vlaamse Baaien, elk met de eigen deadlines. Waar zijn er synergiën? Het kan niet de bedoeling zijn dat er steeds dezelfde opmerking moeten gegeven worden bij de verschillende inspraakmomenten.

Binnen de herzieningsprocedure van het MRP geeft de Vlaamse administratie de zoekzone voor zeevering mee. De Vlaamse overheid is immers bevoegd voor kustveiligheid en zeevering, en wil om die reden verzekeren dat er in het volgende marien ruimtelijk plan, dat van kracht is van 2020 tot 2026, ruimte is waarbinnen aan deze bevoegdheid gerelateerde proefprojecten kunnen ingeplant en -na doorlopen van de geijkte procedures- gerealiseerd worden. Los van die ruimtelijke planning wil de Vlaamse overheid de komende maanden en jaren samen met andere belanghebbenden de zoektocht aanvatten naar een oplossing op de lange termijn voor een robuuste zeevering. De leden van dit forum kunnen hun inbreng doen in het alternatievenonderzoek. Dit onderzoek zal duidelijkheid brengen over de meest wenselijke oplossing, en de concrete proefprojecten die zullen uitgevoerd worden

8. *Er komt veel informatie af op de kustgemeenten. Is er geen nood aan een digitaal platform met toelichtingen en relevante studies en zeker ook met scherp geformuleerde doelstellingen voor de alternatievenonderzoeksnota, zodat elke betrokken actor zich goed kan voorbereiden voor input?*

Er zal digitaal een platform worden opgericht waar alle relevante, publieke studies en informatie worden aangereikt, en waar de verhouding met andere lopende processen (de herziening van het MRP) duidelijk wordt geschetst. Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) zal instaan voor dit platform.

9. *Als er concrete plannen voor eilanden zijn, in hoeverre hebben de stakeholders zeggenschap over de impact ervan?*

Het doel van het Stakeholdersforum is participatie, medezeggenschap dus. Alle redelijke commentaren en bedenkingen worden mee genomen in het alternatievenonderzoek.

10. *Hoe verhoudt de zoekzone Vlaamse Baaien zich ten opzichte van andere activiteiten die plaatsvinden in deze zone?*

De zoekzone heeft een 'vrijwarende functie'. Dat wil zeggen dat grote ingrepen in deze zone worden afgetoetst op compatibiliteit met het zeeeringsverhaal. Het is echter niet de bedoeling om kleinschalige, lokale activiteiten te fnuiken. De invulling/toelating van concrete activiteiten is daarenboven een federale bevoegdheid.

11. *Gaat het plan voor een energie-atol door?*

Daar is officieel geen weet van.

12. *In welke mate is er een zekerheid dat er voor de zeespiegelrijzing grote infrastructurele ingrepen nodig zijn? Wat met de optie om niets te doen, zodat er ook hiervoor ook geen plaats wordt ingenomen in het drukbezette gebied van het Belgisch deel van de Noordzee?*

Er is geen ambitie om zomaar snel iets te doen. We willen op basis van verder alternatievenonderzoek en in situ proefprojecten bepalen welke zeeering het best opgewassen is tegen de uitdagingen van de toekomst. Indien blijkt dat infrastructurele maatregelen op zee nodig zijn, dan zullen die binnen de zoekzone gesitueerd zijn. Het streven is het formuleren van een oplossing voor de lange termijn, en daarbij zo min mogelijk de behoeften en activiteiten op kortere termijn in het gedrang brengen. Binnen het geïntegreerd onderzoek volgens de procedure van een complex project is het bovendien methodologisch voorzien om een afweging te maken t.o.v. een alternatief waarin "niets" of een "continuering van het huidige beleid" wordt nagestreefd.

13. *Het programma Vlaamse Baaien stelt drie pijlers voorop: overstromingen, zoetwatervoorziening en zeespiegelrijzing. Wordt er gedacht aan alternatieven voor de buffering van het zoet water?*

Dergelijke problematiek kan enkel geredieerd worden bij het uitwerken van een grootschalige oplossing. De realisatie van een pilootproject in zee zal op dit vlak wellicht slechts beperkte meerwaarde opleveren. Deze thematiek kan wel meegenomen worden bij het bekijken van oplossingsrichtingen voor de lange termijn.

14. *Waarom wordt er geopteerd voor een zoekzone over de ganse kustlijn en worden niet enkel de gekende meest kwetsbare zone aangeduid? Is het niet beter eerst te testen binnen de kwetsbare zones en dan pas uit te rollen naar de ganse kustlijn?*

De zoekzone biedt de vrijheid om zeeeringsinfrastructuur uit te bouwen op de meest geschikte plaats en dat is niet altijd de meest kwetsbare locatie. Een maatregel kan immers impact hebben op andere zones. Bij grote zeespiegelstijgingen zal bovendien de volledige kustlijn impact ondervinden. Een integrale benadering is daarom het meest logisch.

15. *Een wezenlijk element van participatie is informatiedeling en communicatie. Dit is uiterst belangrijk om draagvlak te verwerven bij lokale actoren (vb. surfclubs,...). Zo lag het Zwinproject ook heel gevoelig, maar dit is in goede banen geleid door een goede communicatiestrategie. Wordt daar binnen Vlaamse Baaien aandacht aan besteed?*

Er wordt zeker aandacht besteed aan een transparante communicatie. Hiervoor is ondersteuning voorzien. Samen met het VLIZ wordt bekeken hoe de kennis en de juiste boodschap bij de actoren wordt gebracht. Tot nu toe is vooral technisch onderzoek gebeurd. Het komend halfjaar is het de betrachting om op basis van een participatieve aanpak een bevattelijk verhaal en heldere doelstellingen te formuleren.

Vervolgafspraken

- De volgende bijeenkomst van het Stakeholderforum Vlaamse Baaien zal in het najaar 2017 (sept./okt.) georganiseerd worden.
- De stakeholders krijgen de kans om tegen **3 juli 2017** hun suggesties, visie, kennis over te maken inzake Vlaamse Baaien. Meer specifiek kunnen zij input geven m.b.t. de probleemstelling (robuuste aanpak van zeewering op lange termijn), mogelijke oplossingsstrategieën, mogelijke proefprojecten, en mogelijke meerwaarde van oplossingen voor andere functionaliteiten. Om het kader voor deze inbreng duidelijk te schetsen, zal vanuit de projectorganisatie Vlaamse Baaien een invulfiche worden opgemaakt. Deze fiche zal ten laatste in de tweede helft van mei aan de leden van het Stakeholdersforum Vlaamse Baaien bezorgd worden.